Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.21, maj 2023

Indledningen er redigeret af Stine Guldahl Holst og Krista Stinne Greve Rasmussen
Tilsyn ved ph.d. Vibeke A. Pedersen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2026

Indledning til

Den 3die Juni 1855

ved Kirsten Vad

Indhold

1 Anledning
2 Grundtvigs kærlighed
3 Det er saa yndigt at følges ad
4 Sangens efterliv
5 Anvendt litteratur
5.1 Trykt
5.2 Utrykt

1 Anledning

Sangen med førstelinjen "Det er saa yndigt at følges ad" er i dag kendt som en bryllupssalme, men blev oprindeligt digtet i anledning af et sølvbryllup.

Den 3. juni 1855 fejrede Louise Augusta Fenger (født Manthey) og Grundtvigs præsteven, Peter Andreas Fenger, deres sølvbryllup. Sangen blev efter sigende bestilt af parrets søn, som havde opsøgt Grundtvig i København og bedt ham om at skrive en sang til forældrenes fest – gerne på en bestemt melodi af C.E.F. Weyse (jf. Borup 1944, s. 216; Lykke 1955, s. 20).

Læs mere
Weyses melodi blev komponeret til Louise Augusta Fengers forældres sølvbryllup i 1833, hvor F.C. Hillerup havde skrevet sangen med førstelinjen "Man tænder Fakkel til Bryllupsfest" over melodien til J. Zetlitzs drikkevise "At Slyngler hæves til Ærens top". For at "hædre festen" komponerede Weyse en ny melodi til Hillerups sang (Brix 1962, s. 204). Noderne til Weyses

melodi udkom for første gang i 1855 sammen med et genoptryk af "Det er saa yndigt at fölges ad" (*Dansk Kirketidende*, 24. juni 1855, sp. 441-444).

2 Grundtvigs kærlighed

I 1855 havde Grundtvig oplevet at miste to ægtefæller. Hans første hustru Lise, som han havde været gift med i 33 år, døde i januar 1851. Senere på året 1851 giftede han sig med Marie Toft, som gik bort efter få års ægteskab, da hun i 1854 pådrog sig en sygdom efter fødslen af parrets første og eneste barn, Frederik Lange Grundtvig.

Da Grundtvig digtede sølvbryllupssangen i 1855, nærmede årsdagen for Maries død sig (9. juli 1854), og tre dage efter Fenger-parrets sølvbryllup – den 6. juni 1855 – skulle hendes kiste nedsættes i familiegravstedet ved Køge Ås på Gammelkjøgegaard. Grundtvig skrev flere digte og prosatekster til Maries minde, og i disse fremgår hans sorg over at have mistet sin store kærlighed (se fx "Hun er ei død, hun sover kun" og "Aa-Fruen". Grundtvig og Maries forhold beskrives yderligere i indledningen til disse to).

På trods af at Grundtvig oplevede et sølvbryllup med sin første kone Lise, var det sandsynligvis nærmere Marie, han havde i tankerne, da han digtede "Det er saa yndigt at fölges ad". Dette ses i strofe 1 og 4, som begge indeholder formuleringen om to, "som gierne vil sammen være" – denne formulering hentyder til Maries yndlingsudtryk, som hun yndede at sige til Grundtvig, når de sad sammen: "*jeg vil gjerne være hos dig*" (Grundtvig 1855, s. 12). I artiklen "Fru Maries Bautasteen ved Rønnebæksholm" beskriver Grundtvig, hvordan han i disse situationer havde været forundret over, at en kvinde, der ellers var rig på smukke ord, "kunde have et saa fattigt Liv-Udtryk for sin Kiærlighed". Det var først efter Maries død, at Grundtvig forstod dybden i hendes ord, og efterfølgende blev det også hans eget yndlingsudtryk (Grundtvig 1855, s. 12).

3 Det er saa yndigt at fölges ad

Sølvbryllupssangen består af fem strofer à otte vers. Alle strofer begynder med et "Det er" og har varierende omkvæd, som indledes med "Ja, det er Gammen". Gennem sangen skildres forskellige faser af ægteskabet – fra et par bliver viet og til døden skiller dem ad (Brix 1912, s. 154; Stevns 1938, s. 13).

Første strofe hylder tosomheden og den rejse, et par begynder på, når de indgår et ægteskab. I strofe 2 er parret blevet til en familie med børn – "Smaa og Store" – og omkvædet fremhæver deres sammenhold. Tiden er endnu gået i strofe 3, hvor parret er blevet ældre og "graa". Den kristne menighed inddrages, og blikket bliver rettet mod de kommende generationer med en reference til bibelordet om, at Guds "Naade rækker til tusind Slægter" (jf. bl.a. 2 Mos 20,6). Vemodigheden indtræffer i strofe 4, hvor døden skiller parret ad – der findes dog et lyspunkt, da de vil blive genforenet i "Vorherres Stad", dvs. Det Ny Jerusalem, som er *Det nye Testamentes* skildring af Paradiset (Åb 3,12 og 21,2). Strofe 5 adresserer digtets anledning: sølvbryllupsfesten i Slots Bjergby, hvor P.A. Fenger var præst. Her beskrives familielivet igen, da præsten sidder behageligt sammen med sine børn og sin "Dannekvinde". Strofen afsluttes med omkvædet "Ja, det er Gammen / At sidde sammen, / Hvor Arne-Flammen / Er

Kiærlighed!", hvilket kan læses som endnu en hentydning til Grundtvigs samliv med Marie.

Sangen røber meget lidt om det sølvbryllupspar, den er skrevet til. Dens formål er nærmere at beskue et langt og lykkeligt, kristent ægteskab.

4 Sangens efterliv

For at gøre sangen anvendelig til bryllupper og sølvbryllupper i almindelighed skrev Grundtvig to nye versioner af sangens sidste strofe. De to nye slutstrofer blev digtet på bagsiden af et førstetryk af *Den 3die Juni 1855* (Ny Kongelig Samling 3882 4^{0}, 14). Bryllupssangen, som i dag er den mest kendte version af "Det er saa yndigt at fölges ad", udkom efterfølgende som enkelttryk med titlen *Bryllups-Psalme* (Grundtvig u.å.). Den nye, almene sølvbryllupsversion vides ikke at være trykt i sin helhed i Grundtvigs levetid (strofferne kan bl.a. læses i *Poetiske Skrifter* 8 1929, s. 120).

Da Gunni Busck havde sølvbryllup den 11. maj 1860, blev strofe 5 ændret til lejligheden – fra et præstehjem til et andet, fra Slots Bjergby til Brøndbyvester. Der kendes intet selvstændigt tryk af denne version, men strofen findes gengivet i *Poetiske Skrifter* 8 1929, s. 120.

Selv om "Det er saa yndigt at fölges ad" blev skrevet som en lejlighedssang til et sølvbryllup, så er den i dag optaget i *Den Danske Salmebog* og er en klassiker ved vielser.

5 Anvendt litteratur

5.1 Trykt

- Borup, Johan (1944) *N.F.S. Grundtvig,* 2. oplag. København.
- Brix, Hans (1912) *Tonen fra Himlen. Billeder af den kristelige Lyrik.* København og Kristiania.
- Brix, Hans (1962) *Danmarks digtere. Fyrretyve kapitler af Dansk digtekunsts historie,* 3. udg. København.
- *Dansk Kirketidende* (1855), nr. 28, 24. juni. København.
- Grundtvig, N.F.S. (u.å.) *Bryllups-Psalme*. u.st.
- Grundtvig, N.F.S. (1855) "Fru Maries Bautasteen ved Rønnebæksholm" i *Dannebrog,* nr. 34-35, 25. august, sp. 1-13. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1880-1930) *N.F.S. Grundtvigs Poetiske Skrifter*, udg. Svend Grundtvig, bind 1-9, bind 8 (1929). København.
- Lykke, Jakob (1955) "Opreisningens Aar. Grundtvig 1855" i *Julebogen*, 35. årgang, s. 15-25. København.
- *Poetiske Skrifter* 8 (1929), se Grundtvig, N.F.S. (1880-1930).

- Stevns, Magnus (1938) “Fra Grundtvigs Salmeværksted” i *Danske Studier 1938,* s. 1-17. København.

5.2 Utrykt

- Manuskript i Ny Kongelig Samling, 3882 4^{0}, 14, Det Kongelige Bibliotek, København.